

Zwart op wit:

oefenen met authentieke invulformulieren en het schrijven van briefjes

Zwart op wit van Dorothé Pietersma is een nieuwe uitgave van uitgeverij Coutinho. Het is een werkboek met als doel begeleiding van inburgeraars bij het verzamelen van Schrijfbewijzen voor het portfolio inburgering. Op het ID College Gouda is een aantal onderdelen van het werkboek uitgetoetst met alfacursisten met schriftelijke vaardigheden rond niveau A1. Jacqueline Veth schrijft over het gebruik van het werkboek en over de ervaringen in Gouda.

JACQUELINE VETH/ID COLLEGE, GOUDA

Achtergrond en doel

Zwart op wit kan een goede stimulans zijn voor inburgeraars om het verzamelen van schrijfproducten voor het portfolio, als onderdeel van het inburgeringsexamen, vorm te geven. Er wordt uitgegaan van de onderwerpen genoemd in de checklist van het *Landelijk Portfolio* (zie ook: www.ibgroep.nl of: www.inburgeren.nl). Bij elk onderwerp van de checklist worden voorbeelden van veel voorkomende schrijfproducten, formulieren en briefjes gegeven.

De inburgeraar wordt bij de hand genomen bij het invullen van voorbeeldformulieren of het schrijven van een kort briefje. Vervolgens wordt de inburgeraar gestimuleerd soortgelijke briefjes of formulieren, die hij of zij in het dagelijks leven tegenkomt, in te vullen en/of te schrijven, te kopiëren en deze met het Bewijsformulier Schrijven uit het Landelijk Portfolio aan zijn of haar portfolio toe te voegen.

Opbouw van het werkboek

Het werkboek bestaat uit een korte inleiding en vervolgens een onderverdeling in:

- deel I Burgerschap,
- deel II OGO (Onderwijs, Gezondheid en Opvoeding) en
- deel III Werk.

In de inleiding wordt het doel van het werkboek uitgelegd. Globaal wordt aangegeven hoe je zelf een portfolio maakt.

Dan wordt de familie De Vries voorgesteld. De gegevens van de vrouw, de man en de drie kinderen worden door het hele boek heen als voorbeeld bij het invullen van formulieren of het schrijven van briefjes gebruikt.

Tot slot worden de vier pictogrammen uitgelegd. De pictogrammen staan voor vier soorten opdrachten: samenwerken en praten; iets schrijven; controleren van de ingevulde gegevens; iets voor je portfolio.

De verschillende delen zijn in hoofdstukken opgedeeld. Bij elk hoofdstuk wordt een korte uitleg gegeven van de situatie en worden de belangrijke woorden, in rood gedrukt, opgesomd.

Deel I Burgerschap is het dikste deel met zes hoofdstukken: inleiding, bankzaken, wonen, gemeente, onderwijs, contact met bureaus en kennissen. Een greep uit de authentieke opdrachten: diverse bonnen invullen, een aanvraag voor een bankrekening, betaalopdrachten, verhuisberichten, meterstanden, gemeentelijke adreswijziging, aanvraag voor identiteitskaart, het aanmeldingsformulier Centrale Examens Inburgering, een kaartje naar de bureaus schrijven.

Deel II OGO heeft vijf hoofdstukken en behandelt achtereenvolgens het invullen van briefjes voor ouderhulp, een tienminutengesprek, een briefje naar de school schrijven en een inschrijfformulier invullen.

Deel III Werk bevat drie hoofdstukken. Het behandelt het

Een identiteitskaart aanvragen.

maken van een eenvoudig CV, het invullen van een sollicitatieformulier, het aanvragen van vrije dagen, aanwezigheidsregistratie, een declaratieformulier en telefoonmemo's schrijven.

Ervaringen in Gouda

Op het ID College in Gouda wordt er, in het kader van het verhogen van de zelfredzaamheid, in de alfagroepen geïnteresseerd met het lezen en invullen van authentieke formulieren. Door de jaren heen worden cursisten gestimuleerd formulieren en belangrijke brieven mee te nemen naar de les.

Docenten nemen ook vaak eigen formulieren of andere authentieke brieven mee. De docenten maken hier opdrachten omheen zodat voor de cursist helder wordt wat er met de brief of het formulier bedoeld wordt.

Het werkboek *Zwart op wit* is een welkome aanvulling hierop. Vooral ook omdat er steeds op dezelfde wijze rond een formulier gewerkt wordt en cursisten aan het einde van een hoofdstuk ook gestimuleerd worden zelf soortgelijke formulieren te verzamelen. Het zelf kijken of je alles hebt ingevuld en niets bent vergeten, blijkt een goede vondst. Deze vragen achteraf bieden alfacursisten en laagopgeleiden een goede hulp bij het invullen van voor hen toch vaak ingewikkelde formulieren met kleine lettertjes. Ook zorgt het ervoor dat de cursist systematisch naar het formulier kijkt en van boven naar beneden werkt.

Ik wil bij het boek nog het volgende opmerken. Bij de gegevens van de gezinsleden van de familie De Vries wordt de inburgeraar gevraagd de geboortedata aan de hand van de genoemde leeftijden uit te rekenen en in te vullen. Voor

alfacursisten is het lastig om geboortedata van anderen over een duizendtal heen uit te rekenen! Als docent kies ik er ook voor om de alfacursist en zijn/haar gezinssituatie zoveel mogelijk zelf model te laten staan voor de in te vullen formulieren en/of te schrijven briefjes. Een alfacursist heeft vaak moeite met 'alsof'-situaties.

Een nadeel blijft de moeilijkheidsgraad van de (voorbeeld)formulieren en brieven. Die zijn soms wel erg moeilijk voor alfacursisten, die aan het einde van het traject hooguit niveau A1 (lezen en schrijven) halen. Het blijft echter goed om vooral veel voorkomende formulieren te bespreken, zodat alfacursisten weten dat deze formulieren bestaan, ze het belang ervan kennen en ze weten waar het ongeveer over gaat. In Gouda is het advies om te zorgen dat men thuis hulp bij het invullen/schrijven krijgt van een voor de cursist betrouwbaar persoon. Het probleem blijft met veel formulieren dat ze regionaal en lokaal sterk kunnen verschillen van uiterlijk en opmaak; docenten zullen dan ook met enige regelmaat de vertaalslag naar de lokale varianten moeten blijven maken.

Tot slot

Binnen deze eindeloze hoeveelheid aan formulieren heeft de schrijfster van het boek, Dorothé Pietersma, een keuze gemaakt. Via de site van: www.coutinho.nl zijn nog enkele formulieren en oefenlessen op andere gebieden (onder andere aanvragen voor verzekering, les, kraamzorg, aanmelden diverse scholen, solliciteren enzovoort) te vinden om extra te oefenen.

Een groot nadeel van authentieke formulieren is dat deze op gezette tijden veranderen, oude formulieren vervallen en/of worden vervangen door nieuwe. Een leerboek hierover is dus eigenlijk nooit 'af'. Mijn idee is dan ook dat er een soort database op internet zou moeten worden bijgehouden met up-to-date formulieren/briefjes en daarbij oefeningen om het invullen ervan te kunnen oefenen. Deze database zou bijvoorbeeld ook gekoppeld kunnen worden aan de oefensite: www.nt2taalmenu.nl.

Literatuur

- Dorothé Pietersma (2007), *Zwart op wit. Praktische schrijfvaardigheid voor volwassenen*. Bussum: Coutinho.
- Genoemde sites: www.coutinho.nl, www.inburgeren.nl, www.ibgroep.nl